

Sygn. akt I UK 155/18

POSTANOWIENIE

Dnia 9 kwietnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z odwołania W. Z.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w C.
o wysokość emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 9 kwietnia 2019 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 8 listopada 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, bez obciążania skarżącego kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 8 listopada 2017 r. oddalił apelację ubezpieczonego W. Z. od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w C. z dnia 1 marca 2017 r. oddalającego jego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 10 listopada 2016 r. o zawieszeniu wypłaty emerytury policyjnej ze względu na zbieg prawa do wyższej emerytury cywilnej (art. 95 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach, zgodnie z którym wypłacie podlega świadczenie wyższe lub wybrane przez uprawnionego. Równocześnie wskazano, że okres od 16 listopada 1971 r. do 31 lipca 1987 r. nie został uwzględniony do okresów składkowych, ponieważ z tytułu służby ubezpieczony miał ustalone prawo

do emerytury policyjnej, ale wskaźnik wysokości podstawy wymiaru tego świadczenia z 20 lat kalendarzowych wynosi 124,41% i jest niższy od wskaźnika wymiaru emerytury cywilnej z 10 lat kalendarzowych z okresu od 1 stycznia 1996 r. do 31 grudnia 2005 r., który wynosi 138,61%.

W sprawie tej ustalono, że ubezpieczony od 1 sierpnia 1987 r. był uprawniony do pobierania emerytury mundurowej. Do tej wysługi emerytalnej uwzględniono mu okres służby milicyjnej od 16 listopada 1971 r. do 31 lipca 1987 r. policyjnej oraz wcześniejsze okresy zatrudnienia cywilnego. Pierwotnie organ rentowy odmawiał przyznania mu emerytury cywilnej ze względu na brak 25-letniego okresu ubezpieczenia powszechnego. Dopiero Sąd Okręgowy w C. wyrokiem z dnia 18 stycznia 2010 r. przyznał mu takie uprawnienia emerytalne. W wykonaniu tego wyroku organ rentowy decyzją z dnia 22 czerwca 2011 r. przyznał mu emeryturę cywilną ze wskaźnikiem podstawy wymiaru 138,61% z 10 lat kalendarzowych z okresu od stycznia 1996 r. do grudnia 2005 r. od 1 kwietnia 2009 r., ale nadal pomijał okresy służby w Milicji Obywatelskiej, oraz podstawę wymiaru tej emerytury z wynagrodzenia za okres od stycznia 1996 r. do grudnia 2005 r. i wypłacał jedno wyższe świadczenie.

W dniu 25 października 2016 r. ubezpieczony złożył wniosek o ponowne ustalenie wysokości świadczenia emerytalno-rentowego, domagając się uwzględnienia do powszechnego stażu emerytalnego okresu służby w Milicji Obywatelskiej od 16 listopada 1971 r. do 31 lipca 1987 r. W zaskarżonym wyroku Sąd drugiej instancji nie znalazł podstaw do zakwestionowania negatywnego osądu Sądu pierwszej instancji, który przeprowadził prawidłowe postępowanie dowodowe i na jego podstawie wywiódł trafne wnioski. Organ rentowy do ustalenia wysokości emerytury cywilnej z systemu powszechnego prawidłowo nie zaliczył okresu służby ubezpieczonego w Milicji Obywatelskiej, który był zaliczony przy ustaleniu jego mundurowych uprawnień emerytalnych, z których korzystał od 1 sierpnia 1987 r. i dlatego okres służby nie podlega zaliczeniu do stażu emerytury powszechnej. Dyspozycje art. 2 ust. 1 i 2 w związku z art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy emerytalnej wykluczają rezygnację z emerytury mundurowej w celu wykorzystania stażu służby do ogólnego stażu pracy przy ustaleniu prawa i wysokości emerytury cywilnej. Równocześnie ze względu na zbieg prawa do emerytury cywilnej nabytej na

podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz do emerytury mundurowej uzyskanej na podstawie odrębnych przepisów z emerytalnego zaopatrzenia społecznego służb mundurowych obowiązuje ogólna zasada wypłaty jednego świadczenia (art. 95 ust. 1 ustawy emerytalnej).

W skardze kasacyjnej ubezpieczony zarzucił naruszenie: 1/ art. 95 ust. 1 i 2 w związku z art. 5 ust. 2a w związku z art. 6 ust. 1 pkt. 6 lit. a i w związku z art. 2 ust. 2 w związku z art. 11 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1270 ze zm., powoływanej jako ustawa emerytalna) przez błędną wykładnię i przyjęcie, że skoro skarżący jest uprawniony do otrzymywania emerytury policyjnej, to tym samym nie ma możliwości obliczenia wysokości emerytury powszechnej z jednoczesnym doliczeniem okresu służby w Milicji Obywatelskiej do okresów składkowych. W ten sposób doszło do naruszenia przepisów, które stanowią, iż okresów tych nie należy doliczać, jeżeli z ich tytułu ustalono prawo do emerytury policyjnej. *A contrario* rezygnacja przez skarżącego z pobierania emerytury policyjnej powinna skutkować doliczeniem lub możliwością doliczenia okresu służby w milicji obywatelskiej do okresu składkowego i obliczeniem powszechnego świadczenia emerytalnego z uwzględnieniem tej służby okresu; 2/ art. 2 w związku z art. 67 ust. 1 Konstytucji RP przez pozbawienie skarżącego możliwości zaliczenia do okresu zatrudnienia uwzględnianego przy obliczaniu emerytury powszechnej całego okresu wykonywania pracy, od której były odprowadzane składki emerytalne, w tym także okresu służby w Milicji Obywatelskiej i pozostawienie mu wyboru pomiędzy dwoma świadczeniami, ze skorzystaniem „ze składek odprowadzonych od wynagrodzenia za pozostałą pracę”.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał na potrzebę dokonania wykładni pozostających ze sobą w związku przepisów art. 95 ust. 1 i 2, art. 5 ust. 2a, art. 6 ust. 1 pkt. 6 lit. a, art. 2 ust. 2 oraz art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS budzących poważne wątpliwości i potrzebę wyjaśnienia istotnych zagadnień prawnych, (-) „czy dokonanie przez ubezpieczonego wyboru świadczenia zgodnie z art. 95 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej oznacza jednoczesną rezygnację z emerytury mundurowej i jednoczesny brak

jakiegokolwiek rekompensaty dla ubezpieczonego z tytułu pracy w służbach mundurowych w trakcie której opłacano także składki na ubezpieczenie?”, (-) „czy normy prawne z art. 6 ust. 1 pkt. 6 lit. a oraz art. 5 ust. 2a ustawy emerytalnej pozostają w konflikcie z art. 2 i art. 67 ust. 1 Konstytucji RP w takim zakresie w jakim art. 5 ust. 2a w/w ustawy uniemożliwia uwzględnienie okresu pracy w Milicji Obywatelskiej jako okresu składkowego w sytuacji, gdy z tego tytułu ubezpieczony ma ustalone prawo do emerytury policyjnej i czy w/w przepisy Konstytucji RP nie mają pierwszeństwa w zastosowaniu w niniejszej sprawie?”, (-) „w przypadku twierdzącej odpowiedzi na powyższe pytanie to czy okres pracy w Milicji Obywatelskiej powinien być wliczony zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt. 6 lit. a do okresu składkowego przy ustalaniu emerytury powszechnej z FUS?”, (-) „jeżeli jednak okres pracy w Milicji Obywatelskiej nie powinien być wliczony zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt. 6 lit. a do okresu składkowego przy ustalaniu emerytury powszechnej z FUS to jak należy traktować dokonany przez ubezpieczonego wybór jednego z dwóch przysługujących mu świadczeń czy jako rezygnację z drugiego świadczenia, czy zrzeczenie się drugiego świadczenia skoro wybierając jedno faktycznie nie ma prawa do poboru drugiego świadczenia oraz czy jest to trwałe czy też przemijające w tym znaczeniu, iż ubezpieczony może w każdej chwili zmienić zdanie i dokonać innego wyboru?”, (-) „jeśli przyjąć trwałość zrzeczenia się prawa do jednego ze świadczeń to czy w takim przypadku okres tego zatrudnienia powinien być uwzględniany w obliczaniu wysokości wybranego przez ubezpieczonego innego świadczenia?”, (-) „czy utrata prawa do emerytury policyjnej o której mowa w art. 2 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS może być także wynikiem wyboru emerytury powszechnej?”. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w [...].

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wstępnie i dla porządku należy wskazać, że odwołanie się do przesłanki istnienia potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości (ze wskazaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają), nie doczekał się wykładni, bądź że jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151 i z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, LEX nr 57231). Równocześnie nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa ani nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Ponadto rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego lub wątpliwości interpretacyjnych nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty skarżącego skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP-wkładka 2003 nr 13, poz. 5).

Skarga kasacyjna nie zasługiwała na przyjęcie do merytorycznego rozpoznania, ponieważ sformułowane w niej problemy prawne uzyskały już wyjaśnienie w utrwalonej judykaturze Sądu Najwyższego dotyczącej wykładni podstaw kasacyjnego zaskarżenia. Sformułowane w skardze problemy nie mają charakteru istotnych zagadnień prawnych na gruncie bezwzględnie obowiązujących przepisów prawa ubezpieczeń społecznych oraz przepisów prawa zaopatrzenia emerytalnego, które należą do odrębnych porządków prawnych przysługiwania niezależnych świadczeń emerytalnych z obu wymienionych systemów. Przede wszystkim z imperatywnych, tj. bezwzględnie obowiązujących dyspozycji art. 5 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach jednoznacznie wynika, że odbytych okresów służby mundurowej, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 6 i art. 11 tej ustawy nie uwzględnia się przy ustaleniu prawa i wysokości powszechnej („cywilnej”) emerytury, jeżeli z ich tytułu ustalono prawo do świadczeń pieniężnych (w tym emerytalnych) na podstawie przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym

funkcjonariuszy służb mundurowych, którym zgodnie z art. 2 ust. 2 tej ustawy emerytalne świadczenia „cywilne” przysługują wyłącznie wtedy, gdyby nie spełnili lub utracili oni prawo ewidentnie korzystniejszego zaopatrzenia służb mundurowych. W tym imperatywnym zakresie utrwalila się jednolita wykładnia sądowa, że nie ma żadnych podstaw prawnych do wliczenia okresu służby mundurowej („po raz drugi”) przy ustaleniu świadczeń cywilnych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, co w obowiązującym porządku prawnym oznacza, że prawo i wysokość emerytury „cywilnej” oraz emerytury „mundurowej” ustala się odrębnie według reguł ustawy o emeryturach lub rentach albo na podstawie przepisów ustawy o zaopatrzeniu służb mundurowych. Następnie osoba, której ustalono oba takie niezależne świadczenia nie tyle „zrzeka się” jednego z nich, ale może dokonać wyboru tego, które jest wyższe lub korzystniejsze (por. wyroki Sądu Najwyższego z: 22 maja 2012 r., III UK 104/11, LEX nr 1619705 lub dnia 12 lipca 2012 r., II UK 326/11, LEX nr 1274973 oraz oparte na nich postanowienie Sądu Najwyższego z 30 lipca 2013 r., II UK 254/12, LEX). Skarżący pomija to, że przez wiele lat korzystał z emerytury mundurowej, którą uzyskał z „bezskładkowego” zaopatrzenia emerytalnego i którą pobierał bez jakichkolwiek ograniczeń związanych z dalszym zatrudnieniem cywilnym, z którego ustalono mu w uwzględnieniu prawomocnego wyroku sądowego emeryturę „cywilną” według reguł właściwych dla świadczeń nabywanych na podstawie i na warunkach określonych w bezwzględnie obowiązujących przepisach ustawy o emeryturach i rentach. Skarżący żadnego z przysługujących mu odrębnie świadczeń nie „zrzeka się”, nie traci ich ani z żadnego „nie rezygnuje”, ale dokonuje wyboru jednej ze zbiegających się („niezależnych”) emerytur (art. 95 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach). Jego sytuacji prawnej nie zmienia powołanie się w skardze kasacyjnej na przepisy Konstytucji RP, które nie „mają pierwszeństwa w zastosowaniu”, ponieważ konstytucyjne podstawy kasacyjnego zaskarżenia nie stanowią źródła uprawnień emerytalnych, których zakres i formy określa ustawa (art. 67 ust. 1 Konstytucji), tj. w spornej kwestii przepisy wymienionych ustaw. W konsekwencji nie ma konstytucyjnych ani ustawowych podstaw prawnych do „dwukrotnego” zaliczenia tego samego okresu służby mundurowej przy ustalaniu prawa do emerytury „mundurowej” lub emerytury

„cywilnej”, z których skarżący może wybrać tylko jedno świadczenie (art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej).

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., bez obciążania skarżącego kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej w postępowaniu kasacyjnym w zgodzie z art. 102 k.p.c.